

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ФАКУЛЬТЕТ соціально-психологічної освіти та управління

КАФЕДРА аналітичної економіки та менеджменту

**ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ТЕОРІЯ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Освітній ступінь бакалавр

(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

(шифр і назва)

Освітня програма «Фінансово-економічна безпека

та ризик-менеджмент» від 25.06.2019 № 491

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Форма навчання заочна

(денна/заочна)

у 2020/2021 навчальному році

Плани семінарських (практичних) занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри аналітичної економіки та

менеджменту

протокол від _____ № _____

Керівник кафедри

д.е.н., професор

Сергій ІВАНОВ

Дніпро – 2020

Теорія безпеки соціально-економічних систем // Плани семінарських (практичних) занять для денної/заочної форми навчання. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. -18с.

РОЗРОБНИК(-И):

Сидоров О.А., кандидат економічних наук, доцент кафедри аналітично економіки та менеджменту факультету соціально-психологічної освіти та управління Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ТЕМА 1. КОРПОРАТИВНІ ІНТЕРЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА БЕЗПЕКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ БЕЗПЕКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Семінарське заняття № 1 - 2 год.

План

- 1.1. Сутність приватних, групових та пов'язаних інтересів, їх вплив на безпеку соціальної системи.
- 1.2. Сутність корпоративних інтересів та їх значення для безпеки соціальної системи.
- 1.3 Сутність та структура безпекової діяльності. Механізми безпекової діяльності.
- 1.4. Інформаційно-оперативні механізми безпекової діяльності.
- 1.5. Попереджувально-профілактичні механізми безпекової діяльності.
- 1.6. Ліквідаційно-відновлювальні механізми безпекової діяльності.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

«приватні інтереси», «групові інтереси», «пов'язані інтереси», «трудоий колектив», «формальні групи», «неформальні групи», «корпоративні інтереси», «корпоративне управління», «корпоративні інтереси з розвитку», «корпоративні інтереси з безпеки»

Завдання для самостійної роботи до Тем 4:

1. Вивчити та законспектувати наступні питання:
 1. Що таке приватні інтереси та який їх вплив на безпеку соціальної системи?
 2. Розкрийте сутність групових інтересів та їх вплив на безпеку соціальної системи.
 3. Поясніть, що таке пов'язані інтереси та який їх вплив на безпеку соціальної системи.
 4. Розкрийте сутність корпоративних інтересів та їх значення для безпеки соціальної системи.
 5. Що таке корпоративні інтереси з розвитку та яка їх роль у життєдіяльності організації.
 6. Що таке корпоративні інтереси з безпеки та яка їх роль у життєдіяльності організації.
 7. Сутність, структура та загальна характеристика безпекової діяльності.
 8. Розкрийте зміст інформаційно-оперативних механізмів безпекової діяльності на конкретному прикладі.
 9. Розкрийте зміст попереджувально-профілактичних механізмів безпекової діяльності на конкретному прикладі.
 10. Розкрийте зміст ліквідаційно-відновлювальних механізмів безпекової діяльності на конкретному прикладі.
 11. Розкрийте сутність видових функцій безпекової діяльності на конкретному прикладі та наведіть їх види.

12. Наведіть класифікацію методів безпекової діяльності та розкрийте їх сутність й практичне використання на конкретному прикладі.

13. Наведіть класифікацію засобів безпекової діяльності та розкрийте їх сутність й практичне використання на конкретному прикладі.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Підготувати тестові завдання з ключем відповіддю за тематикою заняття.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні нормативні акти:

1. Цивільний кодекс України: закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Господарський кодекс України: закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: закон України від 14.05.1992 р., №3088-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
4. Про захист економічної конкуренції: закон України від 11.01. 2001 р. № 2210-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
5. Про національну безпеку України: закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Про стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
7. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 № 1277 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>
8. Про схвалення проекту нової редакції Принципів корпоративного управління України: рішення ДКЦПФР від 11.12.2003 № 571

Підручники:

1. Бандурка О.М., Духов В.Є., Петрова К.Я., Червяков І.М. Основи економічної безпеки: підручник. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 236 с.
2. Минаев Г. А. Культура безопасности организации: учебник / Минаев Г. А.; Ин-т проблем безопасности. М. : Моск. гос. ун-т печати, 2005. 573 с.
3. Минаев Г. А. Безопасность организации: учебник / Г.А. Минаев.– К.: КНТ, 2009. – 440 с.
4. Франчук В.І. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності: підручник / В.І. Франчук – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – 236 с.
5. Франчук В.І. Теорія безпеки соціальних систем : підручник / В. І. Франчук; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2016. - 215 с.

6. Ярочкин В.И. Система безопасности фирмы: учебник. – 3 – е изд., перераб. и доп. – М.: Ось – 89, 2003. – 352 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Баяндин Н.И. Технологии безопасности бизнеса: введение в конкурентную разведку: Учебно-практич. пособие. – М.: Юрист, 2002. – 320 с.
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. Вид. 2-ге, виправл. і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 504с.
3. Економічна безпека підприємств, організацій та установ. Навч. пос. К.: Алерта, 2011. – 704 с.
4. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.
5. Економічна безпека: навч. посібник / [В.І. Франчук, Л.В. Герасименко та ін.]; за ред. В.І. Франчука. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 244 с.
6. Живко З.Б. Управління системою економічної безпеки підприємства: навч. посібник / З.Б. Живко. – Львів: ЛівДУВС, 2016. – 212 с.
7. Зубок М.І. Безпека банківської діяльності: Навч. пос. – К.: КНЕУ, 2002. – 190 с.
8. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навчальний посібник / Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2003. – 352 с.
9. Ліпкан В. А. Безпекознавство: Навч. посіб. — К.: ЄУ, 2003. — 207 с.
10. Ліпкан В.А. Національна безпека України. Навч. пос. – К.: Кондор, 2008. – 552 с.
11. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс Навчальний посібник. К.: Каравела , 2006. 408 с.
12. Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З.Б. та ін. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: Навч. посіб. – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.
13. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій [Текст] : Навчальний посібник /За ред. д-ра екон. наук, проф. Іванова Ю.Б., д-ра екон. наук, проф. Майбутова І.А. – Харків : ВД "ИНЖЭК", 2010. – 492 с.
14. Соснин А.С., Пригунов П.Я. Менеджмент безопасности предпринимательства: Учеб. пособие. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2004. – 357 с.
15. Франчук В.І. Основи економічної безпеки. навч. пос. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 203 с.
16. Франчук В. І. Основи менеджменту: навчальний посібник / В.І. Франчук. – Львів : Каменярь, 1997. – 95 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Буркальцева Д.Д. Інституціональне забезпечення економічної безпеки України: монографія / Д.Д. Буркальцева. – К.: Знання України, 2012. – 347 с.

2. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: монографія / З.С. Варналій, Д.Д. Буркальцева, О.С. Саєнко. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.

3. Предборський В.А. Економічна безпека держави: Монографія. – Київ: Кондор, 2005.– 391 с.

4. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: монографія / Під ред. д.е.н., проф. О.А.Кириченка; д.і.н., проф. В.С. Сідака. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2008. – 403 с.

5. Франчук В.І. Особливості організації системи економічної безпеки вітчизняних акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки: монографія / В. І. Франчук. – Львів: Львівський державний університет

Інші джерела:

1. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі наук про економіку / О. С. Власюк // Нац. ін.-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48 с.

2. Дзьобань О. П. Національна безпека в суспільствах транзитивного типу / О.П. Дзьобань; Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого. – Х.: НАУ ім. М.Є. Жуковського, 2009. – 292 с.

3. Сидоров О. А. Роль освіти у забезпеченні економічної безпеки держави / О. А. Сидоров // Вісник Одеського національного університету. – Одеса : ФОП Головка О. А., 2017. – Вип. 12 (65), т. 22. – С. 57-61. (Збірник включено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).

4. Сидоров О. А. Місце потенціалу в забезпеченні економічного зростання як мети функціонування національної економіки [Електронний ресурс] / О. А. Сидоров // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – № 6 (11). – Режим доступу: http://www.easterneuropeebm.in.ua/journal/11_2017/71.pdf

5. Сидоров О. А. Взаємозв'язок між функціями інтелектуального потенціалу та функціями забезпечення економічної безпеки / О. А. Сидоров // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Вип. 26, ч. 1. – С. 186-188. (Збірник включено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus).

6. Сидоров О. А. Роль економічної безпеки в умовах розбудови постіндустріальної економіки / Н. І. Верхоглядова, О. А. Сидоров // Економічний простір. – Дніпро : ПДАБА, 2017. – № 126. – С. 51-60.

7. Сидоров О. А. Підхід до забезпечення економічної безпеки на основі інтелектуального потенціалу / О. А. Сидоров // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 27, ч.1. – С. 90-94.

8. Сидоров О. А. Послідовність виявлення загроз як елемент механізму забезпечення економічної безпеки національної економіки / О. А. Сидоров // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – Вип. 17, ч. 1. – С. 171-175.

9. Сидоров О. А. Підходи до розуміння інтелектуального потенціалу / Н. І. Верхоглядова, О. А. Сидоров // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – Вип. 18, ч. 1. – С. 77-80.

3. Федорів Н. М. Теоретичні основи безпеки соціальних систем / Н.М. Федорів; “Будівельне виробництво”. – №57, 2014. – С. 73 – 75. // <https://ndibv.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/федоров-BV57.pdf>

1. Розкрийте етимологію поняття «безпека соціальної системи».
2. Що таке біосоціальна дуалістична природа категорії «безпека» та через які складові вона виявляється.
3. Дайте загальну характеристику структури поняття «безпека соціальної системи».
4. Поясніть, чому безпека – це потреба та інтерес соціальної системи.
5. Обґрунтуйте, чому безпека розглядається вченими як стан соціальної системи.
6. Охарактеризуйте безпеку як специфічну діяльність та функцію соціальної системи.
7. Чому безпеку слід розглядати як філософію сучасного менеджменту (управління), цінність та складову корпоративної культури.
8. Поясніть, чому сьогодні безпека сприймається як наука і мистецтво.
9. Обґрунтуйте, чому безпека є властивістю соціальної системи та через які елементи вона проявляється.
10. Розкрийте логічний зв'язок між структурними елементами поняття «безпека соціальної системи».
11. Розкрийте сутність та основні властивості соціальної системи на прикладі конкретної організації.
12. Охарактеризуйте керуючу та керовану підсистеми організації та їх вплив на безпеку.
13. Розкрийте зміст процесу функціонування соціальної системи та його вплив на безпеку.
14. Вкажіть основні фактори внутрішнього середовища соціальної системи та охарактеризуйте їх вплив на безпеку.
15. Поясніть, які фактори зовнішнього середовища соціальної системи та як саме впливають на стан її безпеки.
16. Що таке корінні функції соціально-економічної системи та яка їх роль і взаємозв'язок у забезпеченні її життєдіяльності.
17. Розкрийте сутність і роль функції розвитку у забезпеченні життєдіяльності соціально-економічної системи.
18. Розкрийте сутність і роль функції безпеки у забезпеченні життєдіяльності соціально-економічної системи.
19. Розкрийте сутність і роль функції управління у забезпеченні життєдіяльності соціальної системи.
20. Акціонерне товариство та корінні функції, які забезпечують його життєдіяльність. Дайте їм загальну характеристику.
21. Функція розвитку, її сутність та значення для життєдіяльності акціонерного товариства.
22. Функція безпеки, її сутність та значення для життєдіяльності акціонерного товариства.
23. Функція управління, її сутність та значення для життєдіяльності акціонерного товариства.
24. Сутність та структура поняття «Економічна безпека підприємства». Характеристика структурних елементів.

25. Характеристика взаємозв'язку функцій розвитку, безпеки й управління.
26. Реальний акціонерний капітал, його сутність та вплив на національну економіку.
27. Характеристика впливу діяльності акціонерного товариства на економіку та економічну безпеку України.
28. Механізм роздвоєності й здвоєності економічного інтересу та його вплив на економічну безпеку компанії.
29. Розкрийте сутність понять «корпоративна культура», «безпекова корпоративна культура» та їх значення для безпеки організації.
30. Наведіть основні організаційно-методичні рекомендації щодо підготовки програм проведення тренінгів чи семінарів з безпеки для забезпечення їх системності та наступності.
31. Безпекова корпоративна культура, її сутність, структура та значення для життєдіяльності компанії.
32. Що таке приватні інтереси та який їх вплив на безпеку соціально-економічної системи.
33. Розкрийте сутність групових інтересів та їх вплив на безпеку соціально-економічної системи.
34. Поясніть, що таке пов'язані інтереси та який їх вплив на безпеку соціально-економічної системи.
35. Розкрийте сутність корпоративних інтересів та їх значення для безпеки соціально-економічної системи.
36. Що таке корпоративні інтереси з розвитку та яка їх роль у життєдіяльності організації.
37. Що таке корпоративні інтереси з безпеки та яка їх роль у життєдіяльності організації.
38. Економічні інтереси, їх сутність та місце у діяльності суб'єктів економічних відносин.
39. Корпоративні економічні інтереси: підходи до визначення їх сутності та основні ознаки.
40. Корпоративні економічні інтереси розвитку, їх сутність та види.
41. Корпоративні економічні інтереси безпеки, їх сутність та види.
42. Корпоративні права, їх сутність, види та значення для життєдіяльності акціонерного товариства.
43. Як Ви розумієте поняття «виклик», які його основні ознаки та вплив на життєдіяльність соціально-економічної системи.
44. Що таке «загроза», які її основні ознаки та вплив на безпеку соціально-економічної системи.
45. Що таке «небезпека», які її основні ознаки та вплив на безпеку соціальної системи.
46. Розкрийте основні умови трансформації понять: «виклик» – «загроза» – «небезпека», їх відмінності та вплив на життєдіяльність організації.
47. Наведіть класифікацію загроз соціально-економічній системі.

48. Охарактеризуйте тіньову економіку як форму загрози соціально-економічній системі.
49. Поясніть, чому корупція є формою загрози соціальній системі та розкрийте її сутність.
50. Обґрунтуйте, чому економічні злочини виявляються у формі загрози соціальній системі.
51. Чому недобросовісна конкуренція є формою загрози для соціально-економічної системи.
52. Поняття «виклик», «загроза», «небезпека», їх сутність, відмінності та вплив на життєдіяльність компанії.
53. Загроза, її сутність, ознаки та вплив на економічну безпеку організації.
54. Класифікація загроз.
55. Основні внутрішні та зовнішні загрози організації.
56. Тіньова економіка як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
57. Корупція як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
58. Економічні злочини як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
59. Недобросовісна конкуренція як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
60. Методики діагностики загроз, їх характеристики.
61. Розкрийте основні механізми впливу держави на економічну безпеку акціонерного товариства та механізми взаємодії у її забезпеченні.
62. Основна мета та завдання держави у забезпеченні економічної безпеки акціонерного товариства.
63. Приватні (недержавні) структури з безпеки, загальна характеристика та основні види.
64. Роль охоронних та детективних агентств у забезпеченні економічної безпеки підприємств.
65. Роль аналітичних та консалтингових агентств у забезпеченні економічної безпеки компанії.
66. Які є основні перешкоди на шляху розвитку приватних структур з безпеки та напрями їх подолання.
67. Роль та основні функції керівників лінійних і функціональних підрозділів у забезпеченні економічної безпеки.
68. Служба економічної безпеки, її сутність, призначення та функції.
69. Підходи та вимоги до формування служби економічної безпеки акціонерного товариства.
70. Основні чинники, що впливають на формування організаційної структури служби економічної безпеки та штату.
71. Об'єкт економічної безпеки, сутність, види та їх характеристика.
72. Обґрунтуйте, за яких умов стан соціальної системи можна вважати безпечним та чому саме індикатори безпеки використовуються для його встановлення.

73. Що таке діагностика та яких основних положень діагностики стану безпеки організації необхідно дотримуватися.
74. Наведіть та охарактеризуйте алгоритм діагностики стану безпеки організації.
75. Розкрийте сутність та наведіть основні ознаки оцінки стану безпеки організації за критерієм збитку.
76. Розкрийте сутність та наведіть основні ознаки оцінки стану безпеки організації за коефіцієнтом її платоспроможності.
77. Розкрийте сутність та наведіть основні ознаки, якими необхідно керуватися для оцінки стану безпеки організації за критерієм встановлення протиправного контролю над нею або її активами.